

21.4.2011

NRL pro komunální hluk

1

EKOMONITOR

seminář

**AKUSTICKÉ STUDIE
V PROCESU EIA**

21.4.2011

Národní referenční laboratoř pro komunální hluk

Ing. Tomáš Hellmuth, CSc.

tomas.hellmuth@zu.cz

www.nrl.cz

nrl.hluk@zu.cz

ZDROJE HLUKU

a

ochrana veřejného zdraví

ZVUK

- fyzikální jev
- postupné podélné vlnění v pružném prostředí
- přenáší energii
- vyvolá sluchový vjem

HLUK

- kvalita interakce zvuku s biologickým aparátem člověka

HLUK – definice

- jakýkoliv nechtěný zvuk
- zvuk, který obtěžuje, ruší nebo poškozuje

HLUK – definice

§30 odst. 2 zákona č. 258/2000 Sb. :

Hlukem se rozumí zvuk, který může být škodlivý pro zdraví a jehož hygienický limit stanoví prováděcí právní předpis

ZVUK A HLUK

**Hluk v životním (komunálním) prostředí
(environmental noise):**

WHO Guidelines for community noise (1999)

**„hluk vyzařovaný všemi zdroji s výjimkou
průmyslových pracovišť“**

ZVUK A HLUK

**Hluk v životním (komunálním) prostředí
(environmental noise):**

**Směrnice 2002/49/EC o řízení a snižování hluku v
životním prostředí (END)**

**„nechtěný nebo škodlivý zvuk ve venkovním
prostředí tvořený lidskou činností, včetně
hluku ze silnic, železnic, letišť a
průmyslových míst“**

ZDROJE ZVUKU/HLUKU

Fyzikální hledisko:

- **Oscilace pevných těles**
- **Vibrace povrchů pevných těles**
- **Turbulence a náhlé změny tlaku v tekutinách (plyny a kapaliny)**

ZDROJE ZVUKU/HLUKU

Rozměrové hledisko:

- ***bodové zdroje hluku*** – rozměr zdroje hluku je malý ve srovnání se vzdáleností k pozorovateli (běžné zdroje hluku, ventilátory, čerpadla)
- ***liniové zdroje hluku*** – zdroj je úzký a dlouhý v porovnání se vzdáleností k pozorovateli (pozemní doprava)
- ***plošné zdroje hluku*** – plošný zářič, jehož rozměr je daleko větší než λ vyzařovaného zvuku (obvodové konstrukce objektů, průmyslové areály)

ZDROJE ZVUKU/HLUKU

Rozměrové hledisko:

- V dostatečně velké vzdálenosti se jeví prakticky všechny rozměrné zdroje jako bodové
- Vyzařování plošných zdrojů aproximujeme jejich nahrazením soustavou bodových (stěny objektů) nebo liniových (parkoviště) zdrojů

ZDROJE ZVUKU/HLUKU

Hledisko dle charakteristiky hluku:

- Ustálený hluk (např. VZT)
- Proměnný hluk (např. doprava)
- Impulzní hluk (střelba, výbuchy a třesky, nárazy těles)

Hledisko povahy:

(průkaznost)

- **Technické zdroje hluku**

- zdroje, u nichž můžeme měřením objektivně a reprodukovatelně zjistit míru hlukové emise (hladinu akustického výkonu L_W resp. imisní hladinu akustického tlaku L_p v posuzovaném místě).
- Hodnoty získané měřením jsou objektivní a lze je použít pro účely úředního rozhodnutí.

Stroje a zařízení, doprava

Hledisko povahy: (průkaznost)

● Stochastické (náhodné) zdroje hluku

- zdroje hluku, u nichž se akustická emise mění okamžitě, náhodně a nepředvídatelně
- nelze u nich zajistit reprodukovatelnost hlukové emise, tedy není prakticky možná ani její následná kontrola
- hodnoty získané měřením těchto zdrojů hluku platí jen pro danou situaci v okamžiku měření a je problém jejich použití pro účely objektivního úředního rozhodnutí (přezkoumatelnost)
- nelze je regulovat na základě výsledku měření!
- AKS nemají žádnou výpovědní hodnotu

Hlasové projevy lidí a zvířat, sousedský hluk, sportovní a volnočasové aktivity apod.

ZDROJE ZVUKU/HLUKU

Hledisko povahy:
(průkaznost)

- **Hudba ?**

- naplňuje podmínky definice stochastického signálu
- za určitých podmínek lze zajistit reprodukovatelnost akustické emise (elektronické zesilování)

Hledisko mobility:

● Mobilní zdroje hluku

Doprava

- silniční
- železniční
- letecká
- vodní

● Stacionární zdroje hluku

- objekty
- nepohybující se stroje a zařízení pevně fixované na své místo nebo jejichž akční rádius je při pracovním nasazení omezen
- přenosné a převozná stroje a zařízení, které se při svém použití jako celek nepohybují.

SPECIFICKÉ VLASTNOSTI AKUSTICKÝCH SIGNÁLŮ

- **Impulzní hluk**
- **Nízkofrekvenční hluk**

IMPULZNÍ HLUK

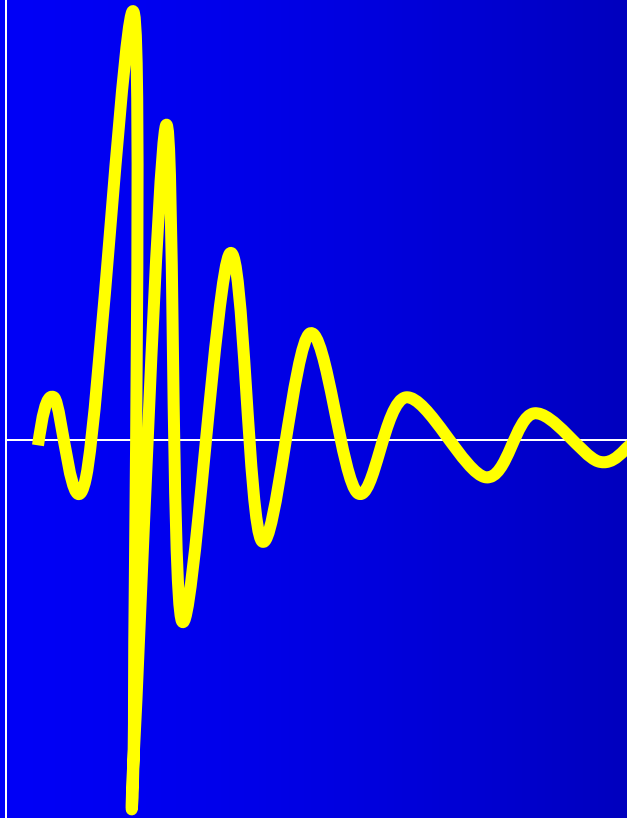
- **Neexistuje obecně přijatá metoda zjištění impulzního zvuku objektivním měřením**
- **V současné době neexistuje matematický deskriptor, kterým se může definovat jednoznačně přítomnost impulzního zvuku**
- **Existuje všeobecně přijímaná představa o větší škodlivosti impulzního hluku oproti ustálenému**

DEFINICE - kvalitativní

- **Impulzní zvuk je typem proměnného zvuku, který je charakterizován hladinou akustického tlaku, která rychle stoupá k maximu a opět rychle klesá tak, že doba trvání jednoho pulsu je menší než 200 ms a interval mezi jednotlivými pulsy je větší než 10 ms.**
- **Tato definice, zejména pokud jde o uvedené hodnoty časových intervalů, však není všeobecně přijímána.**
- **S rostoucí vzdáleností od zdroje se impulznost hluku stírá**

AKUSTICKÝ IMPULS

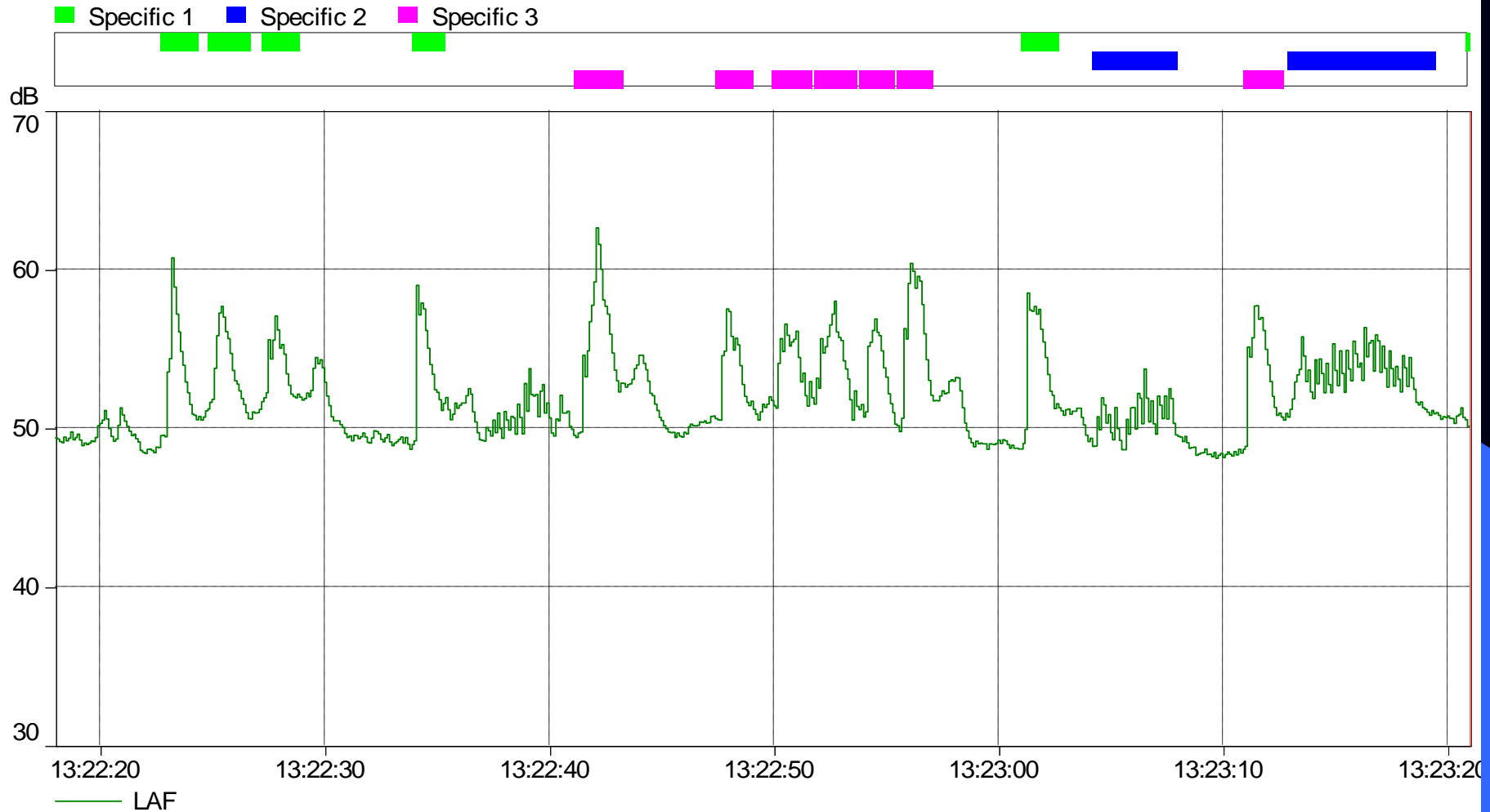
p
[Pa]

t [ms]

EXPOZICE ZVUKU

%Mìøení007 - Fast Logged in Calculations

Cursor: 28.04.2009 13:23:20,900 - 13:23:21,000 LAeq=49,7 dB LAF =50,1 dB

DEFINICE

ČSN ISO 1996-1

3.5.1

(převzato do NV)

zdroj vysoce energetického impulsního zvuku

- jakékoliv explodující zdroje s ekvivalentem TNT přesahujícím 50g nebo zdroje s porovnatelnými charakteristikami a stupni rušivosti

PŘÍKLADY Exploze v dolech a lomech, sonický třesk, demolice nebo průmyslové činnosti užívající velké výbuchy, explozní průmyslové drtiče, vojenské dělostřelectvo (např. výstřely děl, hmoždířů, výbuchy bomb, odpálení raket a řízených střel).

3.5.2

(převzato do NV)

zdroj vysoce impulsního zvuku

- jakékoliv zdroje s vysoce impulsním charakterem a vysokým stupněm rušivosti

PŘÍKLADY Armádní puška, kování kovů, tlučení do dřeva, sponkovačka, buchar, beranidlo, zápustkové kování, prostřihovací lis, pneumatické kladivo, dláždění nebo nárazy kovů při skládání.

VLIV NA ZDRAVÍ

- Pro běžné a vysoce impulzní zvuky je dostatečně prokázáno, že při stejných ekvivalentních hladinách akustického tlaku je obtěžování způsobené impulzními zvuky vyšší než obtěžování vyvolané silniční dopravou.
- V řadě předpisů jsou proto na impulzní charakter hluku přidávány k naměřeným hodnotám L_{Aeq} korekce ve formě přírážek (penalizace).

ORIENTAČNÍ IDENTIFIKACE IMPULZU

(neoficiální)

$$L_{AE} - L_{AFmax} > 9$$

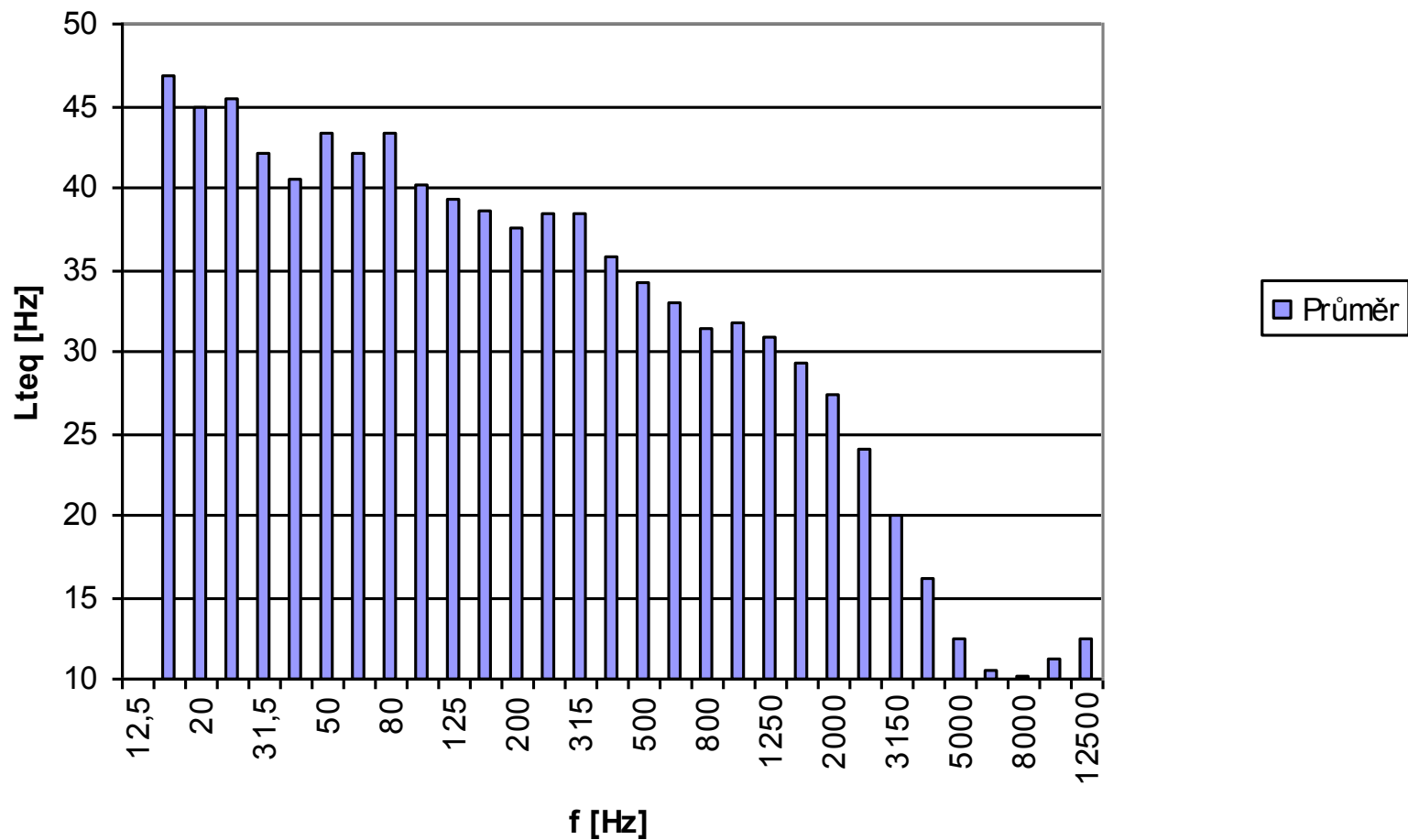
ŠÍŘENÍ IMPULZU

Pro popis šíření impulzního hluku je třeba používat modifikované metody šíření proměnného hluku

NÍZKOFREKVENČNÍ HLUK

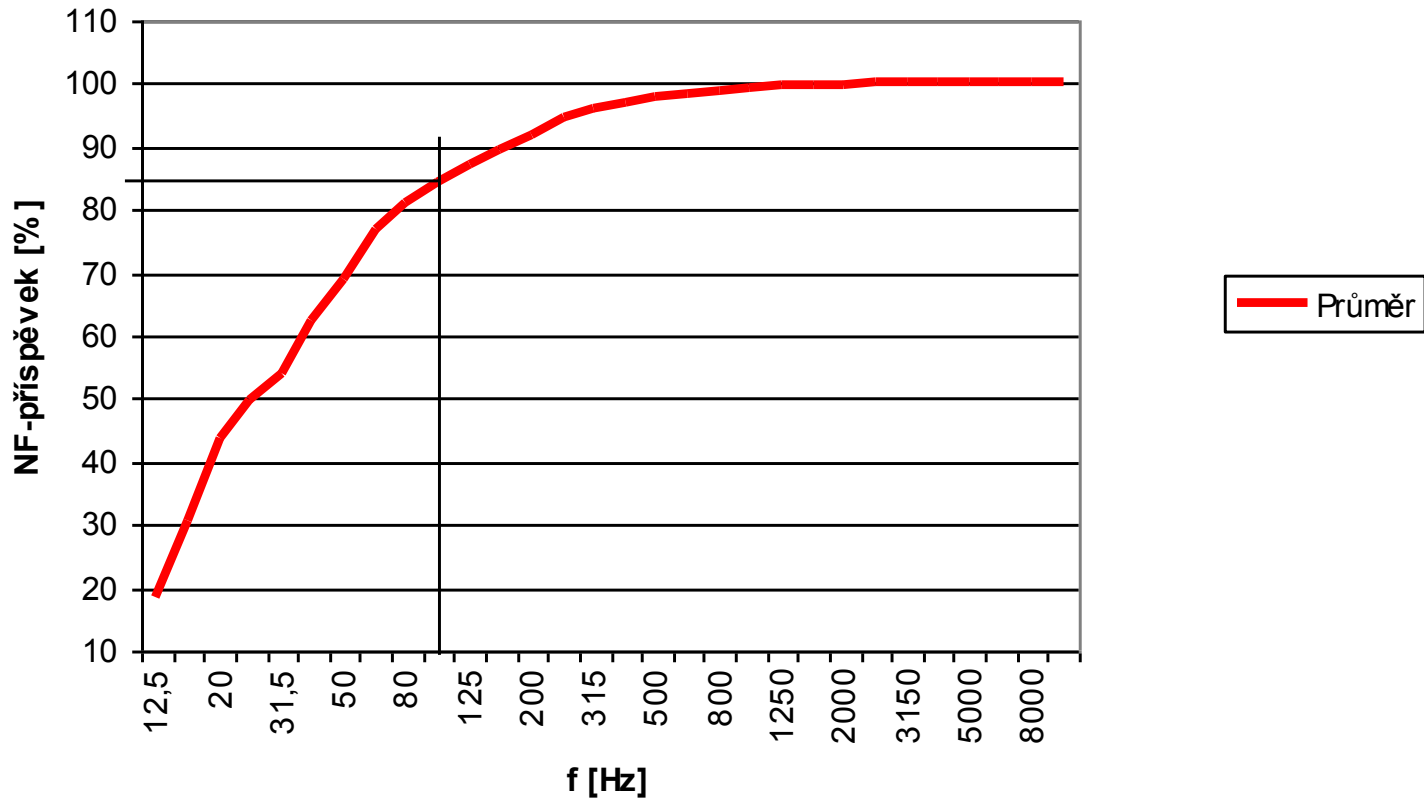
**Nízkofrekvenční hluk (NF) je slyšitelný zvuk
s frekvenčními složkami v pásmu kmitočtů
nižších než 100Hz**

EXT-Průměr

EXT-Příspěvek (NF)

NEPRŮZVUČNOST

Pro pásmo NF (16 – 125 Hz)

- R [dB] velmi nízká
- **Není standardní metodika výpočtu**
- R_w [dB] není v ČSN 73 0532 definována

NEPRŮZVUČNOST

Důsledek 1:

- **Zvukoizolační schopnosti stavebních konstrukcí jsou v oblasti NF velmi nízké**
- **Akustické signály v oblasti NF procházejí stavebními konstrukcemi s velmi malým útlumem**

NEPRŮZVUČNOST

Důsledek 2:

- Díky „filtraci“ může signál proniklý do chráněného vnitřního prostoru získat

tónový charakter

NEPRŮZVUČNOST

Délka zvukové vlny v NF oblasti je řádově v metrech – je srovnatelná s geometrickými rozměry místnosti:

- Možnost vzniku stojatého vlnění resp. zánějí
- Výrazná prostorová nehomogenita akustického pole

NF HLUK – VLIV NA ZDRAVÍ

- Zvuk je vnímán jako pulzace a fluktuace tlaku
- Příkřejší zvýšení hlasitosti a rušení s růstem akustického tlaku v NF oblasti než na středních a vysokých frekvencích
- Pocit tlaku v uších
- Obtěžování sekundárními účinky

NF HLUK – VLIV NA ZDRAVÍ

- NF hluk má větší obtěžující a rušivé účinky než by se předpokládalo podle hladiny akustického tlaku A
- NF hluk vyžaduje zvýšenou pozornost v rámci SZD

NF HLUK – VLIV NA ZDRAVÍ

HYGIENICKÝ LIMIT PRO NF HLUK

- V ČR dosud není stanoven
- DIN 45 680 – doporučené limity a metodika hodnocení stanoveny na základě míry překročení sluchového prahu v NF oblasti

NF HLUK – VLIV NA ZDRAVÍ

Posuzování má smysl pouze vzhledem
k chráněným vnitřním prostorům
staveb

Problém se stanovením neprůzvučnosti
v NF oblasti

Výpočty = nespolehlivé

ZDROJE HLUKU V ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Hluk v životním (komunálním) prostředí (environmental noise):

Burden of disease from environmental noise (WHO 2011):

- Doprava
- Výstavba a průmysl
- Komunitní zdroje (sousedé, rádio, TV, bary a restaurace)
- Sociální a volnočasové zdroje (přenosné hudební přehrávače, ohňostroje, hračky, rockové koncerty, střelné zbraně, sněžné skútry atd.)

Hluk všech těchto strojů může být důležitý pro hodnocení rizika. Ve skutečnosti to však v řadě případů nelze, protože je obtížné či nemožné stanovit expozici na úrovni exponované populace

ZDROJE HLUKU A AKUSTICKÉ STUDIE

Předmětem výpočtových AKS by měly být expozice působené

technickými zdroji hluku

s přihlédnutím ke specifitě zdrojů impulzního a nf hluku

Děkuji za pozornost